

FATABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer

Årgång 20

Juli 2009

nr 2

Ansvarig utgivare: Adolf Dahl

Redaktör: Kerstin E. Wallin

DET BEHÖVS FLER TRANSLATORER OCH BRA TRANSLATORER

Den 10 september skriver cirka 200 personer de tre provtexterna för att klara Kammarkollegiets translatorprov. Den 22 augusti ordnar FAT det årliga seminarium som vänder sig till dem som anmält sig till provet. Genom seminariet får de en unik chans att förbereda sig och arbeta med provtexter tillsammans med erfarna translatorer i den egna språkriktningen. Det brukar vara 30-40 deltagare i seminariet som får hjälp av 10-15 handledare.

Preparandkurser för översättare inför provet?

Någon kanske undrar varför FAT ska bidra till att fler klarar translatorprovet. Är det inte bättre att translatorerna förblir en liten exklusiv skara med en tjugig – men för många obegriplig – titel? Nej, det tycker i varje fall inte styrelsen i FAT. Vår inställning – och den går flera styrelsegenerationer tillbaka i tiden – är istället att alla vinner på att fler kvalificerade översättare blir translatorer och, framför allt, att det finns translatorer i så många språk som möjligt. Och det är faktiskt så att ingen annan i landet anstränger sig för att hjälpa fram fler translatorer. Visserligen finns de akademiska översättarutbildningarna men de riktar inte in sig på translatorprovet. För tolkarna finns det däremot särskilda preparandkurser utöver alla de övriga kurser som ges av TÖI och folkhögskolorna. De enda som satsar på translatorerna är faktiskt FAT och det sker i liten skala och med frivilliga krafter. Så har det varit 15 års tid, minst, så det är på tiden att vi försöker ändra på det. Vi ska börja driva på för att få igång preparandkurser för översättare t.ex. i samarbete mellan FAT och TÖI eller någon av folkhögskolorna.

Lathund och information från FAT

Varje år är det några av våra adepter från seminariet som klarar provet och det känns som belöning nog för oss som sätter av tid för att knega med texter och termer en oftast vacker augustilördag. Men det räcker inte med att klara provet, det är bara första steget. Det är minst lika viktigt att de nya translatorerna snabbt kommer in i yrket. Inte heller här finns det någon organiserad introduktion. Därför arbetar vi nu i FAT med en lathund för translatorer där vi behandlar de både praktiska och etiska problem som en translator kan ställas inför. Vi känner ju själva till en rad situationer som inte täcks av God translatorssed, som ju är myndigheten Kammarkollegiets regelsamling. Du som själv har funderingar och tips på vad som kan tas med är välkommen att mejla så snart som möjligt.

Till hösten kommer vi också att ordna en informationsträff för nyauktoriserade kolleger, och då inte bara för dem som blivit medlemmar i FAT. Det är viktigt för **alla** att känna till de regler som gäller för oss translatorer – vissa av dem kan inte upprepas nog ofta. Man måste lära sig att tacka nej till uppdrag, man måste klara av att förhandla om arvodet och rent allmänt behandla sina kunder på ett korrekt och affärsmässigt sätt. Jag ser själv fram emot en sådan träff och hoppas att några av de riktigt erfarna kollegerna är beredda att ställa upp och dela med sig av sina erfarenheter när det blir dags.

Just nu hoppas vi i FAT-styrelsen att ni alla ska få en trevlig och avkopplande sommar. Vi ses till hösten – i Stockholm eller vid åtminstone ytterligare ett ”utlokaliserat” medlemsmöte.

Kajsa Pehrsson
FAT:s ordförande

NYA MEDLEMMAR

Sedan mars 2009 har vi fått två nya medlemmar som vi hälsar varmt välkomna:

Arja Mäntykangas (från finska)

Christian Unmack (från grekiska)

ÅRSMÖTET 28 MARS 2009

Årsmötet samlade denna gång drygt 30 medlemmar. Protokollet kommer inom kort att skickas ut direkt till medlemmarna. Styrelse för år 2009:

Ordförande: Kajsa Pehrsson, Kassaförvaltare: Jan Runesten, Sekreterare: Janette Dontcheva
Övriga ledamöter: Tatiana Andersson, Lena E. Blom (webbredaktör), Rosemary Nordström, Johan Sör och Terry Williams.

Efter förhandlingarna talade FAT-pristagaren Birgitta Lindgren från Språkrådet om ”Möjliga och omöjliga nyord” och därefter avnjöts en smaklig buffé.

MÖTE MED TRANSLATORER I GÖTEBORG 23 APRIL 2009

I anslutning till SFÖ-kongressen i Borås bjöd FAT in till ett informellt medlemsmöte i Göteborg, den 23 april. Vi samlades runt 17-tiden i ett av det tjusiga Världskulturmuseets seminarierum. På dagordningen stod bland annat diskussion kring eviga frågor som våra arvoden, de statliga upphandlingarna och vårt förhållande till översättningsbyråerna. Närvarande var cirka 15 personer som tillsammans representerade ett flertal olika språkriktningar, till eller från bosniska, danska, engelska, finska, italienska, kroatiska, polska, portugisiska, ryska, serbiska, spanska, och kanske några språk till. En del hade fått sin auktorisation tämligen nyligen och det fanns också flera veteraner med. Det var inte bara göteborgare som kom utan även långväga translatorer från bl.a. Stockholm, Jönköping och Lund.

FAT-ordföranden Kajsa Pehrsson ledde mötet och vi började med en allmän power point-presentation av föreningens webbredaktör Lena E. Blom. En av de frågor som sedan diskuteras mest var arvodefrågan. Här fanns det flera åsikter – från dem som anser sig kunna upprätthålla en hög taxa till dem som förordar en lägre rekommenderad nivå. En hel del diskussion uppstod även kring termen ”auktoriserad translator” och dess motsvarigheter i andra språk. Här grep Kajsa in och redogjorde för relevant bakgrund och historik. Vad beträffar de statliga upphandlingarna östes en hel del gift över både inkompetenta upphand-

lare och ojusta anbudsgivare. Men tiden gick och vi kom till dagens slutfråga: ”buffé med vin, öl eller vatten vid sittande bord eller på minglande fot”. Efter buffén avslutades träffen. En del fortsatte sedan dagen därpå till SFÖ:s konferens i Borås.

Sven Ekblad, Göteborg

För att faktureringsystemet – och övriga utskick från vår webmaster – ska fungera måste vi ha rätt mejl- eller postadress till samtliga medlemmar. Kom därför ihåg att meddela varje ändring till vår webmaster på adress lena.e.blom@gmail.com.

Kajsa Pehrsson

SFÖ-KONFERENSEN 2009

Även i år var FAT som förening inbjuden till SFÖ-konferensen som ägde rum i Borås. Vi var två FAT-representanter som var närvarande för att informera om FAT under konferensdagarna. Sista förmiddagen hade FAT fått tid för ett mycket kort informationspass då vi särskilt tog upp translatorprovet och formaliteterna kring det – att det ordnas årligen i september, anmälningstid, kostnad m.m. Och vi passade också på att göra reklam för vårt förberedelseseminarium för dem som anmäler sig till provet.

Konferensprogrammet var fullmatat med korta föreläsningar och andra inslag. Den mest slående kontrasten mellan en SFÖ-konferens och de mer modesta möten som vi i FAT ordnar är att företagsmedlemmarna i SFÖ dominerar starkt. Konferenserna handlar i stor utsträckning om produkter och verktyg för översättning, och mindre om vad erfarna översättare och språkarbetare har att ge och ta av varandra. Och de alltmer brinnande frågorna om översättarnas ekonomiska villkor idag (och i framtiden) tas inte upp till debatt eftersom både de stora ”drakarna” och deras underleverantörer översättarna är med i samma organisation.

Våra organisationer är alltså väldigt olika, men vi har naturligtvis ändå vissa gemensamma intressen. Och framför allt har vi ett ganska stort antal gemensamma medlemmar!

Kajsa Pehrsson

VÅRMÖTE OM UPPHANDLINGAR

De statliga myndigheterna är ganska stora kunder på översättningsmarknaden och det är därför intressant att titta närmare på hur de agerar. Vår kollega James Hurst har följt utvecklingen och under vårmötet den 26 maj berättade han om ett antal upphandlingar som ägt rum på senare tid. Alla byggde på samma lag om offentliga upphandlingar (SFS 2007:1091) men i praktiken blev de mycket olika.

Upphandlande myndighet ska anta det anbud som är **ekonomiskt mest fördelaktigt** eller **innehåller det lägsta priset**. Vid bedömning vad som är ekonomiskt mest fördelaktigt ska en rad hänsyn tas, bl.a. till kvalitet. Viktningen pris/kvalitet har varierat. Hos RPS var relationen 90/10. Riksbanken hade 25/75, Post- och Telestyrelsen 35/65 och Verket för högskoleservice 80/20. Solna stad bedömde anbuden enbart efter pris. Om upphandlande myndighet anser att ett anbud är onormalt lågt får det emellertid förkastas (sedan en förklaring begärts och varit otillfredsställande).

Kvaliteten skulle styrkas på olika sätt hos olika upphandlare. RPS baserade sig helt på referenser medan Riksbanken och Naturvårdsverket tittade på arbetsprov/tidigare uppdrag. Uppsala universitet och Folkhälsoinstitutet krävde särskilda prov. Erfarenhet framhölls av

Högskoleverket. Frågan om arbetsprov/särskilda prov förtjänar fortsatt uppmärksamhet från vår sida. Vilken betydelse ska fästas vid KK-provet? Vilka kriterier tillämpas för bedömning och vem bedömer?

Alla anbudsgivare ska behandlas *likvärdigt*. Formuleringen ”auktorisering eller motsvarande” har sin grund i flera paragrafer om kvalitetssäkring (t.ex. LOU § 14). Där talas om standarder som certifierats av särskilda europeiska organ, men intyg även från andra organ godkänns. Frågan är om likvärdighet när det gäller auktorisation kanske ska tolkas som något som ska gälla mellan anbudsgivare från olika länder? En norsk auktorisation borde alltså kunna motsvara den svenska. I Sverige finns det faktiskt ingen motsvarighet till vår auktorisation och det bör vi strida för att få fastslaget.

Prisbilden är en riktig igelkott. När det gäller engelska har avtal slutits om allt ifrån 0,68/ord (med Trados) med Chalmers, till 3,20/ord för Folkhälsoinstitutet. RPS ramavtal för engelsk text på över 2 000 ord låg, som ni kanske minns, på 1,25...

Som medlem av EU är Sverige skyldigt att garantera rättssäkerheten i varje enskild individs kontakter med myndigheterna. Det gäller inte bara rättsliga sammanhang utan lika mycket i kontakter med alla andra myndigheter i Sverige och vi får inte tillåta att rättssäkerheten behandlas som en ”invandrarfråga”. Kvalitetssäkring är något som alla myndigheter enligt regleringsbrev är skyldiga att ägna sig åt. (Vad det exakt handlar om är svårare att avgöra.) Kvalitetssäkring av översättningar måste ändå betyda mer än korrekturläsning av en slutlig text, eller hur? Här har vi från FAT:s sida en viktig pedagogisk uppgift som delvis kan fullgöras tillsammans med Språkrådet (se nedan).

RPS-upphandlingarna har varit en följetong i Fataburen de senaste åren. Det kommer nu allt fler bevis för att myndigheternas behov av översättningar inte tillgodoses med den modell som tillämpades av RPS och att många nu går tillbaka till sina tidigare leverantörer.

Kerstin E. Wallin

NYHETER FRÅN TNC

I TNC:s sommarbrev finns några nyheter av intresse för FAT:s medlemmar.

TNC ordnar en heldags grundkurs, ”Red ut begreppen”, den 4 september. Anmälningar kan göras via TNCs webbplats.

Den som verkligen vill fördjupa sig i terminologiläran och dess tillämpningar kan anmäla sig till en samnordisk nätbaserad distanskurs i terminologi. Kursen ger 7,5 ECTS-poäng (högskolepoäng) och löper över 11 veckor (veckorna 40–50) under höstterminen 2009. Kursen vänder sig till alla som arbetar med insamling, systematisering och förmedling av kunskap, t.ex. facköversättare, informatörer, tekniska skribenter, men också till fackexperter inom alla områden som har intresse av en effektiv språklig kommunikation oavsett om kommunikationen sker mellan människor eller mellan människor och maskiner.

Svenska studenter kan anmäla sig till Norges Handelshøyskole senast den 31 augusti. Mer information finns på TNCs webbplats:

http://www.tnc.se/index.php?option=com_content&task=view&id=627&Itemid=26

Hälso- och sjukvårdens gemensamma termkonferens äger i år rum i Uddevalla den 23 och 24 september och har titeln ”Språk och kommunikation”. Mer information finns på www.termkonferens.se.

TNC informerar löpande på sin webbplats om andra seminarier och kurser som planeras under hösten 2009.

Kajsa Pehrsson

SAMARBETE MED SPRÅKRÅDET OM ÖVERSÄTTNINGARS KVALITET

För att väcka intresse för vikten att använda professionella översättare kan det vara bra att göra en fallstudie. Språkrådet och FAT:s ledning inbjuder FAT:s medlemmar att delta i en sådan.

Det fall vi valt ut är den information på annat språk än svenska som partier och EU-organ eller annat officiellt organ publicerat/skickat ut inför EU-valet eller i samband med det svenska ordförandeskapet i EU.

Vi ber FAT:s medlemmar i egenskap av översättare att bidra med materialet och sina iakttagelser. Språkrådet och FAT gör sedan en sammanställning. Vi ska försöka kontrollera om de textansvariga har ansträngt sig för att hitta professionella översättare. Resultatet av undersökningen ska spridas och kan användas i arbetet med att verka för en bättre översättarkultur och i slutändan för att leva upp till språklagens paragraf om att språket i offentlig verksamhet skall vara vårdat, enkelt och begripligt. Det vore naturligt om bättre översättning och tolkning kunde bli ett specialområde som skulle uppmärksammas särskilt av Språkrådet under ett visst år. Sådana här fallstudier kunde då bli ett av sätten att skaffa fram underlag.

Givetvis vill vi ha in både positiva och negativa exempel som ni hittar. För att underlätta bearbetning och jämförelser ber vi att ni rapporterar så systematiskt ni kan. Ange alltid källan och typ av källa, t.ex. broschyr från Folkpartiet som delas ut och som också finns som pdf på partiets webbplats (+ datum när ni hämtat texten).

Notera i era kommentarer:

- 1) Faktafel, t.ex. formuleringar som ger sken av att EU omfattar hela Europa.
- 2) Grova översättningsfel och rena obegripligheter. (Se Kammarkollegiets regler för bedömning av translatorproven. Dokumentet *Feltyper* finns som pdf-fil på KK:s webbplats i menyn under Translator – Förberedelser inför provet).
- 3) Smärre språkfel (se *Feltyper*)

Andra exempel på goda eller dåliga översättningar publicerade av svenska myndigheter är också av intresse även om de ligger utanför temat ovan. De kan ge uppslag till andra fallstudier längre fram. Vi hoppas att så många som möjligt vill medverka i den här studien.

Birgitta Lindgren
Nyordsansvarig m.m., Språkrådet

Kajsa Pehrsson
Ordförande i FAT

FAT-SEMINARIUM 22 AUGUSTI FÖR TRANSLATORSKANDIDATER

Seminariet äger i år rum den 22 augusti i ABF-huset i Huddinge. Som vanligt ber vi medlemmar som vill ställa upp och vara handledare att höra av sig så snart som möjligt till Kajsa Pehrsson.

MIGRATIONSVERKETS UPPHANDLING

Upphandlingen kommenterades i förra numret av Fataburen och den 25 mars beslutade länsrätten att den skulle avbrytas på grund av att villkoren för anbud varit otydliga. Migrationsverket tvingas därför göra om den.

KEW